חבית [א]שנשברה מצילין הימנה מזון שלש סעודות ואומר לאחרים באו והצילו לכם ובלבד שלא יספוג: *אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן אסורין ר' יהודה אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור. *חלות דבש שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן אסורין (א) ורבי אליעזר מתיר: **גמ'** תנא לא יספוג ביין ולא יטפח בשמן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול: ת"ר נתפזרו לו פירות בחצר מלקט על יד ואוכל אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול: אין סוחטין את הפירות: *אמר רב יהודה אמר שמואל מודה היה רבי יהודה לחכמים בזיתים וענבים, מ"ט? כיון דלסחיטה נינהו יהיב דעתיה ועולא אמר רב חלוק היה ר' יהודה אף בזיתים וענבים, ורבי יוחנן אמר הלכה כרבי יהודה בשאר פירות ואין הלכה כרבי יהודה בזיתים וענבים, אמר רבה אמר רב יהודה אמר שמואל מודה היה רבי יהודה לחכמים בזיתים וענבים ומודים חכמים לרבי יהודה בשאר פירות, א"ל רבי ירמיה לרבי אבא אלא במאי פליגי? א"ל לכי תשכח, אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא בתותים ורמונים פליגי דתניא זיתים שמשך מהן שמן, וענבים שמשך מהן יין והכניסן בין לאוכל בין למשקין היוצא מהן אסור, תותים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן יין והכניסן: לאוכלין היוצא מהן מותר, למשקין ולסתם היוצא מהן אסור דברי רבי יהודה וחכמים אומרים בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן אסור *וסבר רבי יהודה סתם אסור *והתנן חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון, חלב בהמה אינו מטמא אלא לרצון, אמר ר' עקיבא קל וחומר הוא: ומה חלב האשה שאינו מיוחד אלא לקטנים מטמא לרצון ושלא לרצון חלב הבהמה שמיוחד בין לקטנים בין לגדולים אינו דין שיטמא בין לרצון ובין שלא לרצון, אמרו לו אם טמא חלב האשה שלא לרצון שדם מגפתה טמא, יטמא חלב הבהמה שלא

חבית. מצילין הימנה מזון ג' סעודות · ואפילו בכלים הרבה דאילו בחד מנא אמרי' בכל כתבי הקדש (לעיל דף קכ:) דכמה דבעי מציל: **לכם** · כל אחד מזון ג' סעודות: **ובלבד שלא יספוג** · שלא ישים ספוג במקום היין לחזור ולהטיפו בכלי גזירה שמא יסחוט: **אין סוחטין את הפירות** · דהוה ליה מפרק (ג) תולדה דדישה: **אסורין** · גזירה שמא יסחוט לכתחילה: **רבי יהודה אומר אם לאוכלין** · הם מכונסין אותם פירות, היוצא מהן מותר דלא ניחא ליה במה שזבו וליכא למגזר בהן שמא יסחוט: **ואם למשקין** · מכונסין אסורין דניחא ליה במאי דנפקא מינייהו ונתקיימה מחשבתו ואיכא למיגזר שמא יסחוט והכי אמרי' בביצה דטעמא דמשקין שזבו משום שמא יסחוט הוא: **חלות דבש** · מאחר שמרסקין הדבש זב מאליו מתוך השעוה ואין צריך לסוחטו הלכך רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין גזירה אטו שאין מרוסקין דילמא מרסק להו (ג): **גמ' ויטפח** · מכניס בו כפו והשמן נדבק בה ומקנחו בשפת הכלי ואסרוה משום עובדין דחול: **מודה ר' יהודה בזיתים** · דאע"ג דהכניסן לאוכלין היוצא מהן אסור דכיון דרובן לסחיטה קיימי כי אתו לידי משקה יהיב דעתיה למיהוי ניחא ליה בהכי: **אפי' בזיתים וענבים** · הואיל והני לאוכלין נכנסו: **מסתברא בתותים ורמונים פליגי** · דאיכא דבעו להו למשקין הלכך משוו להו רבנן כזיתים וענבים ור' יהודה פליג עלייהו אבל שאר פירות ליכא דבעי להו למשקין הלכך מודו רבנן בהם: **שמשך** · זב מאליהן כמו נהרות המושכין (לעיל דף קכא·): **והכניסן** · מתחילתן בין לאוכלין בין למשקין כו' דרמונים קרי יין משום דאית להו קיוהא: **וסכ"א כו'** · והא דנקט רב נחמן לישנא דמסתברא ולא אמר בהדיא דבתותים ורמונים פליגי משום דאיכא למימר פליגי בתותים ורמונים וה"ה לשאר פירות ולהודיעך כחו דרבי יהודה נקט להו ואי משום ברייתא דלקמן דשמעינן מינה דמודים חכמים לרבי יהודה בשאר פירות לאו בהדיא שמעינן לה דאיכא למימר רבי יהודה היא כדפרכינן עלה: **וסבר רבי יהודה סתם** · שלא פירש לאוכל ולא למשקה הוי המשקה הזב מהן אסור: **והתנן חלב האשה מטמא** · מכשיר: **לרצון ושלא לרצון** · בין שיצא ממנה לרצון בין שיצא שלא לרצון שהחלב קרוי משקה שנאמר "ותפתח את נאד החלב ותשקהו" (שופטים ד): **חלב הבהמה אינו מטמא אלא אם כן יצא לרצון** · ואי לא, לא חשיב משקי, ואם נגע בו שרץ אינו מקבל טומאה וטעמא מפרש לקמיה: שדם

חבית · ובלבד שלא יספוג · אפילו יש לו עור בית אחיזה דליכא חשש סחיטה אסור כדמפרש בגמרא שלא יעשה כדרך שעושה בחול: **מלקט** על יד ואוכל · נראה דל"ג "ואוכל" מדקתני סיפא אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה משמע הך דווקא אסירי משום עובדא דחול אבל לתוך *כפו שרי: **ורבי** יוחנן אמר הלכה כרבי יהודה בשאר פירות· בריש מסכת ביצה (דף ג· ושם) רבי יוחנן רמי דר' יהודה אדרבי יהודה תנן ר"י אומר אם לאוכלין היוצא מהן מותר אם למשקין כו' אלמא כל לאוכלין אוכלא דאיפרת הוא ורמינהו ועוד אמר ר"י מתנה אדם על הכלכלה של פירות ביו"ט ראשון ואוכלה בשני וכן ביצה שנולדה בראשון אוכלה בשני בשני אין בראשון לא ואמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה וצריך לומר דההיא דמתנה אדם מחליף דאי מתני' מחליף אם כן במאי דנקט הכא ר' יהודה הוה ליה למינקט רבנן וה"ל למימר הלכה כרבנן בשאר פירות · מ"ר · *ולי נראה דאפילו אפיך מתני' אתי שפיר כעין שמליט בב"ק בפרק הגוזל קמא (דף נו:) דתנן גזל בהמה והזקינה עבדים והזקינו משלם כשעת הגזלה ר"מ אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך ואמר בגמרא אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב הלכה כר"מ ופריך ורב שביק רבנן ועביד כר"מ כו' עד דמסיק דרב מתניתין איפכא אתנא' אלמא אע"פ שהיה שונה במתניתין וחכ"א בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך וה"ל למימר השתא הלכה כחכמים אפ"ה נקט ר"מ לפי מה שהאחרים שונין המשנה ה"נ נקט רבי יוחנן רבי יהודה בשמעתין וכן נמי מלינו בשילהי פ"ק דסוכה (דף יט:) דתנן העושה סוכתו כמין צריף ר"א פוסל וחכמים מכשירין ואמרינן בגמרא אביי אשכחיה לרב יוסף דגני בכילת חתנים בסוכה א"ל כמאן כר"א א"ל שבקת רבנן ועבדת כר"א אמר ליה ברייתא איפכא תניא השתא היה לו להשיב רב יוסף כרבנן ולא כר"א כיון דאיהו איפכא תני אלא כן דרך הש"ס בכל מקום· נראה לי: **הלכה** כר' יהודה בשאר פירות· אע"ג דבריש ביצה (ד' ג·) גזר ר' יוחנן ביצה שנולדה ביו"ט משום משקין שזבו והכא לא גזר בשאר פירות י"ל דשייך טפי לגזור בביצה לפי שהיא עומדת ליסחט מן התרנגולת *ודרך נגומעה חיה אבל שאר פירות אין עומדים ליסחט כלל · מ"ר: **שמשך** מהן שמן כו' · פי' בקונט' שמשך זב מאליהן כמו נהרות המושכין ולפירושו צריך לומר הכניסן בין לאוכלין כו' היינו הכניסן מתחילתן ואין הלשון משמע כן ועוד קשה לר"י דאי משך מאליו קאמר גבי תותים שמשך מהם מים ה"ל למימר שמשכו או שנמשכו דמים בכל מקום לשון רבים ועוד קשה לר"י אם כן הך ברייתא הוה תיובתא דרב ורבי יוחנן דאמרי לעיל חלוק היה רבי יהודה בזיתים וענבים דהכא משמע דבזיתים וענבים מודה אלא נראה לר"י דמשך אאדם קאי וסחטן תחילה ושוב הכניסן דהשתא לרב ורבי יוחנן דסברי חלוק היה רבי יהודה בזיתים וענבים נקט דוקא משך דאיכא למיחש טפי דילמא יהיב דעתיה לסחוט משקה אחר שהכניסו נמי לאכילה מאחר שסחטן תחילה להוציא מהן משקה הא לא משך לא ולשמואל דאמר מודה רבי יהודה בזיתים וענבים נקט משך משום רבותא דתותים ורמונים דאפילו משך הכניסן לאוכלין היוצא מהן מותר · מ"ר: **חלב** האשה מטמא לרצון ושלא לרצון · והא דתנן במסכת מכשירין (פ"ו) כל משקה שתחילתו לרצון אף על פי שאין סופו לרצון או שסופו לרצון אף על פי שאין תחלתו לרצון מכשיר לא דמי רצון דהתם לרצון דהכא דהתם מיירי בשעת נפילתן על הזרעים שיהא לרצון דבעינן יותן דומיא דכי יתן מה יתן דניחא ליה אף יותן דניחא ליה אבל הכא מיירי בשעת פרישה מן האשה או מן הבהמה: **לרצון** ושלא לרצון · כדמפרש בסמוך טעמא משום דדם מגפתה טמא וחלב ודם חד הוא דדם נעכר ונעשה חלב ולא צריכין למה שפי' בקונט' משום דאיקרי משקה שנאמר ותפתח את נאד החלב ותשקהו ונראה לר"י דהא דאיצטריך לפרש האי טעמא בפ' דם נדה (נדה דף נה:) גבי חלב האשה הנ"מ לרבי עקיבא דשמעתין דלית ליה טעמא (*) דפרישה או למאן דלית ליה דם נעכר ונעשה חלב אבל לרבנן דשמעתין לא צריך (ד) כדפרישית לחלב האשה אלא דוקא לטמא חלב בהמה לרצון · *מ"ר: מחמיר

---

*) נ"א ועוד ור"י לא איירי רק משאר פירות גם מזיתים וענבים אבל מתותים ורמונים אינו מזכיר כלום דעתו מכל מקום ר' יהודה דאמר בפי' תותים ורמונים אם הכניסן לאוכלין היוצא מהן מותר וכן דומין לביצה ואפ"ה ס"ל דבראשון אסור בביצה וע"כ רמי ליה אהדדי במסכת עירובין לט. ובמס' ביצה והיותר פשוט שאין להגיה כלום וצ"ל ודרך נגומעה ור"ל ליישב דאף אם עומדת לבקיעה ומ"מ צריך עוד תיקון ואינו ראוי לדמות למשקין שזבו שא"צ שום תקון ע"ז אמר ודרך כו':

רבינו חננאל

חבית שנשברה מצילין הימנה מזון ג' סעודות וכו' תנא לא יספוג ביין בכפיו ולא יטפח בשמן ביד כדרך שהוא עושה בחול. לא יטפח כדאמרינן בכל מקום טופח ע"מ להטפיח וכדתנן בפרק החובל בחבירו וכו'. מעשה באחד שפרע ראשה של אשה כו' עד שמרה עומדת על פתח חצירה ושיבר הפך בפניה. ובה כאיסר שמן. גילתה ראשה והיתה מטפחת ומנחת על ראשה וכו': ת"ר נתפזרו לו פירות בחצירו מלקט על יד ואוכל. אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול וכו' ונחלקו רב יהודה אמר שמואל ורב ועולא כל חד וחד מעמיד חלוקת ר' יהודה וחכמים ור' יוחנן אמר הלכה כר' יהודה בשאר פירות ואין הלכה כמותו בזיתים וענבים. א"ר אבא אמר רב יהודה אמר שמואל מודה היה רבי יהודה לחכמים בזיתים וענבים ומודים חכמים לרבי יהודה בשאר פירות · ובמאי פליגי בתותים ורמונים דתניא זיתים שמשך מהן שמן וענבים שמשך מהן יין והכניסן בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן אסור. תותים שמשך מהן מים ורמונים שמשך מהן יין והכניסן לאוכלין היוצא מהן מותר למשקין ולסתם היוצא מהן אסור דברי ר' יהודה וחכ"א בין לאוכלין בין למשקין היוצא מהן אסור · נמצאת חלוקת ר' יהודה וחכמים בתותים ורמונים ובה א"ר יוחנן הלכה כר' יהודה בשאר פירות וכיון שפסק ר' יוחנן הלכה כר' יהודה הוצרכנו לברר דבריו ולפיכך אמרינן וסבר ר' יהודה סתם אסור והתנן

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שלה סעיף א:

ב ג מיי' שם פכ"א הל' יא טוש"ע שם סעיף ה:

[בפסקי תוספות איתא כפותו]

ג ד ה ו מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' שכ סעיף א:

ד ז מיי' פ"י מהלכות טומאת אוכלין הל' ד:

ה ח שם הל' ה ופ"א מהל' משכב ומושב הלכה טו:

מסורת הש"ס

ביצה ג. חולין יד:

לעיל יט:

חולין יד:

מכשירין פ"ו מ"ח כריתות יג.

י"ג דפרישית

[ועי' תוס' נדה יט: ד"ה כתיב הכא]

הגהות הב"ח

(א) במשנה ור"א מתיר· נ"ב ר' אלעזר גרסי' עי' בפירש"י בפ"ק דשבת דף יט ריש ע"ב: (ב) רש"י ד"ה אין סוחטין וכו' מפרק דהוה תולדה. (ג) ד"ה חלות וכו' להו הס"ד ואח"כ מ"ה ולא יטפח: (ד) תוס' ד"ה לרצון וכו' לא צריך לחלב האשה כדפי' אלא:

נושא/מגבה

מה אמוראים בעית ר' יהודה במשקים שיוצאו מזיתים וענבים שהכניסם לאכילה

I
1. זיתים וענבים
2. תותים ורמונים
3. שאר פירות

II
1. הכניסן למשקין
2. הכניסן סתם
3. הכניסן לאוכלין

תת נושא

I חלב אשה חלב בהמה

II ברצון שלא ברצון